

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

ОСНОВИ СЦЕНІЧНОГО БОЮ, ФЕХТУВАННЯ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОП «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно»

Харків, ХДАК, 2023

УДК 793.32:792.028.3](073)

О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 9 від 29.03.2023 р.)

Рецензенти:

Мостова І. С., кандидат мистецтвознавства, ст. викладач кафедри народної хореографії, декан факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури

Мізяк В. Д., кандидат мистецтвознавства, ст. викладач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури

Укладач:

Н. М. Ігнат'єва, викладач

О-75 Основи сценічного бою, фехтування : прогр. та навч.-метод. матеріали для бакалаврів 4 курсу спец. 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Актор драматичного театру та кіно» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. академія культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; [уклад. Н.М. Ігнат'єва]. — Харків : ХДАК, 2023. — 19 с.

Навчальний курс «Основи сценічного бою, фехтування» забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок з основ сценічного бою та сценічного фехтування. Курс розроблено для професійної підготовки акторів.

Для викладачів та студентів-бакалаврів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»

УДК 793.32:792.028.3](073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.

© Н.М. Ігнат'єва, 2023 р.

ЗМІСТ

Загальна інформація про дисципліну	4
Анотація дисципліни	4
Політика дисципліни	7
Тематика практичних занять	8
Методичні рекомендації до практичних занять	12
Самостійна робота	14
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів	14
Перелік питань для самоконтролю студентів	15
Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	16
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	17
Рекомендовані джерела інформації	17

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Основи сценічного бою, фехтування
2	Викладач	Ігнат'єва Наталія Михайлівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	nataliia_ihnatieva@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	4
6	Семестр	7, 8
7	Лекції (год.)	4
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	56
9	Самостійна робота (год.)	120
10	Індивідуальна робота (год.)	–
11	Кількість кредитів	6
12	Загальна кількість годин	180
13	Види поточного контролю	усне опитування, перевірка виконаних практичних завдань
14	Вид підсумкового контролю	залік (7, 8 семестри)

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Основи сценічного бою, фехтування» покликана допомогти студентам усвідомити значення пластичної виразності актора, надати базові знання з основ сценічного бою, сценічного фехтування та принципи роботи з власним тілом під час виконання бойових елементів.

Дисципліна потребує бази, отриманої у процесі навчання з дисципліни «Комплексна система пластичного виховання актора: Ритміка», «Комплексна система пластичного виховання актора: Основи сценічного руху».

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Основи сценічного бою, фехтування» – обов'язкова навчальна дисципліна, яка є частиною загальної системи викладання фахових дисциплін, для виховання та різнобічного гармонійного розвитку фахівців спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно».

Набуті знання та уміння можуть бути використані при вивченні дисципліни «Майстерність актора».

2.3. Мета вивчення дисципліни – забезпечення набуття студентами ключових фахових компетентностей з освітньої програми «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно», формування теоретичних знань і умінь щодо особливостей пластичної виразності актора, розкриття аспектів відчуття власного тіла та вміння координувати рухи, формування навички логічно, послідовно та самостійно вибудовувати дію відповідно отриманому завданню.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

- виховання і удосконалення професійних якостей, таких як увага, моторна пам'ять, максимально зосередження уваги, цілеспрямованість в дії, наполегливість, витривалість, спритність, сила, гнучкість та рухливість, координація та швидкість реакції тілесного апарату актора;
- виховання вміння спілкуватися з одним партнером або з групою партнерів;
- постійне удосконалення орієнтування фізичного апарату у часі та просторі;
- формування вміння працювати свідомо та самостійно;
- удосконалення рухової культури майбутніх акторів;
- оволодіння відчуттям власного тіла, коли воно підкоряється необхідній дії;
- розвиток влучності та точності рухів;
- навчання свідомому вибудовуванню форми поведінки в запропонованих обставинах;
- навчання виразній дії на сцені;
- оволодіння технікою сценічного фехтування;
- оволодіння технікою сценічного бою зі зброєю (кинджалом, палицею);
- формування вміння безпечно працювати зі складними елементами;
- вміння використовувати отримані знання та навички у постановці фехтувальної сцени в запропонованих обставинах;
- вміння використовувати отримані знання та навички у постановці сцени бою;
- виховання відчуття простору, відчуття партнера та відчуття бою;
- ознайомити з логікою побудови фізичної дії в бою відповідно тексту п'єси.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності.
- Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- Здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань.
- Здатність планувати та управляти власним часом.

- Здатність використовувати навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості.
- Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей.
- Здатність працювати в театральному колективі.

Професійні компетентності:

- Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- Здатність до професійної мобільності та уміння адаптуватися до нових завдань.
- Здатність до самоорганізації, критики та самокритики.
- Здатність застосовувати фахові знання на практиці.
- Здатність визначати індивідуальні потреби.

У студентів мають бути сформовані наступні фахові компетентності:

- оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та демонстрації сценічного образу;
- вільно орієнтуватися в напрямках, стилях, жанрах світового й українського сценічного мистецтва;
- орієнтуватися в історії різних видів мистецтв, розуміти можливість їх застосування при створенні повноцінного художнього образу персонажу в сценічному творі (проекті);
- розуміти та оцінювати актуальність сценічного твору в контексті культурно-мистецьких процесів;
- здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації;
- генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави).

Уміння:

- вірно розуміти завдання, що перед ними ставляться, на основі отриманої від викладача вербальної інформації, без додаткової демонстрації викладачем рухів;
- вірно виконувати на практиці отримане завдання за відведений період часу;
- запам'ятовувати (тобто фіксувати) отримане завдання та самостійно працювати над вдосконаленням техніки його виконання;
- застосовувати отримані знання у практичній діяльності;

- працювати в різних темпах (повільному, помірному, швидкому) та вільно переходити від одного до іншого;
- орієнтуватися у часі, просторі та ритмі, знаходити своє місце у просторі сцени;
- підкоряти свою поведінку загальному ритму, координувати рухи ніг та рук;
- контролювати своє м'язове напруження та знімати зайве напруження м'язів.

Комунікація.

- надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни.

Автономія та відповідальність.

Випускник програми повинен бути відповідальним за розвиток професійного знання і практик, зокрема:

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театального мистецтва;
- бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

У результаті навчання студенти повинні:

- набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;
- вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь

оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не виконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті. **Норми академічної етики:** дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Програма навчальної дисципліни:

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	лек.	пр.	с.р.
1	2	3	4	5
Розділ 1				
Тема 1. Основні положення тіла.	6		2	4
Тема 2. Пересування.	12		4	8
Тема 3. Основні положення зброї.	8		4	6
Тема 4. Уколи і удари.	12		4	8
Тема 5. Захисти.	12		4	8
Тема 6. Атака у відповідь та захисти від неї.	8		2	6
Тема 7. Ухилення.	8		2	6
Тема 8. Повторні та подвійні атаки.	8		2	6
Тема 9. Фехтувальна фраза.	12		6	8
Усього годин за розділ 1	90		30	60
Розділ 2.				
Тема 10. Сценічний рукопашний бій.	16		6	10
Тема 11. Сценічний бій зі зброєю (кинджал, палиця).	16		6	10
Тема 12. Етюдно-постановча робота.	58		18	40
Усього годин за розділ 2	90		30	60
Усього годин	180		56	120

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1: Основні положення тіла.

Тема: Основні положення тіла

Мета: Вивчити основні положення тіла у фехтуванні.

Завдання:

1. Положення «струнко».
2. Початкове положення – на місці, з рухом уперед, з рухом назад, наступаючи та відступаючи.
3. Положення «вільно».
4. Бойова стойка.

Тема 2: Пересування.

Тема: Пересування

Мета: Вивчити основні пересування.

Завдання:

5. Крок уперед. Крок назад.
6. Подвійний крок уперед. Подвійний крок назад.
7. Крок праворуч. Крок ліворуч.
8. Стрибок назад. Підскік уперед.
9. Зміна стойки уперед. Зміна стойки назад.
10. Поворот колом у заданому напрямку. Поворот колом у стрибку.
11. Фехтувальний випад.

Тема 3: Основні положення зброї.

Тема: Основні положення зброї

Мета: Вивчити основні положення зброї.

Завдання:

12. Тримання зброї у руці.
13. На рахунок «чотири» - до бою.
14. Шоста, четверта та друга позиції та з'єднання на шпазі.
15. Салют. Вкладання зброї у піхви.

Тема 4: Уколи і удари.

Тема: Уколи і удари

Мета: Вивчити основні уколи і удари.

Завдання:

16. Уколи – прямий, з переведенням з шостого, з четвертого та з другого з'єднання; з переведенням униз або угору; з перенесенням.
17. Удари прості: по голові справа або зліва; по правому або по лівому боку.
18. Удари кругові: по голові з колом справа або з колом зліва, з колом по правому або з колом по лівому боку.

Тема 5: Захисти.

Тема: Захисти

Мета: Вивчити основні захисти.

Завдання:

19. Захисти тілом.
20. Захисти зброєю. Прості – перший, другий, третій, четвертий, п'ятий та шостий захист.
21. Кругові – другий, третій, четвертий.

Тема 6: Атака у відповідь та захисти від неї.

Тема: Атака у відповідь та захисти від неї

Мета: Вивчити основні атаки у відповідь та захисти від неї.

Завдання:

22. Атака у відповідь після першого захисту.
23. Атака у відповідь після другого захисту.
24. Атака у відповідь після третього захисту.
25. Атака у відповідь після четвертого захисту.
26. Атака у відповідь після п'ятого захисту.
27. Атака у відповідь після шостого захисту.
28. Захисти від атак у відповідь.

Тема 7: Ухилення.

Тема: Ухилення

Мета: Вивчити основні ухилення .

Завдання:

29. Ухилення лівою ногою праворуч.
30. Ухилення лівою ногою ліворуч.
31. Ухилення правою ногою назад.

Тема 8: Повторні та подвійні атаки.

Тема: Повторні та подвійні атаки

Мета: Вивчити повторні та подвійні атаки.

Завдання:

32. Повторні атаки уколами.
33. Повторні атаки ударами.
34. Подвійні атаки.

Тема 9: Фехтувальна фраза.

Тема: Фехтувальна фраза

Мета: Навчитися вибудовувати логіку фехтувальної фрази.

Завдання:

35. Написати логіку фехтувальної фрази.
36. Вивчити та відпрацювати комбінацію.
37. Контролювати своє м'язове напруження та знімати зайве напруження м'язів.
38. Добиватися точності рухів.
39. Дотримуватися та слідкувати за технікою безпечного виконання.
40. Слідкувати за дистанцією з партнером.
41. Розвивати відчуття партнеру.
42. Правильно розподіляти себе у просторі.

Тема 10: Сценічний рукопашний бій.

Тема: Сценічний рукопашний бій

Мета: ознайомитися з особливостями мистецтва сценічного рукопашного бою.

Завдання:

43. Зрозуміти особливості мистецтва сценічного рукопашного бою.
44. Спробувати виконати комбінацію учбового бою.
45. Контролювати своє м'язове напруження та знімати зайве напруження м'язів.
46. Добиватися точності рухів.
47. Дотримуватися та слідкувати за технікою безпечного виконання.
48. Слідкувати за дистанцією з партнером.
49. Розвивати відчуття партнеру.
50. Розвивати відчуття бою.
51. Правильно розподіляти себе у просторі.
52. Підключити акторську гру та зберегти техніку виконання.
53. Рухатися зі швидкістю, зумовленою запропонованими обставинами.

Тема 11: Сценічний бій зі зброєю (кинджал, палиця).

Тема: Сценічний бій зі зброєю (кинджал, палиця)

Мета: ознайомитися з особливостями мистецтва сценічного бою на палицях та з ножем.

Завдання:

54. Зрозуміти особливості мистецтва сценічного бою на палицях.
55. Зрозуміти особливості мистецтва сценічного бою з ножем.
56. Контролювати своє м'язове напруження та знімати зайве напруження м'язів.
57. Слідкувати за рівномірним розподілом рухів.
58. Добиватися точності рухів.
59. Координувати рухи.

Тема 12: Етюдно-постановча робота.

Тема: Етюдно-постановча робота

Мета: спробувати практичну постановку сценічного бою.

Завдання:

60. Побудувати логічну схему майбутньої сцени бою, створюючи пластичну партитуру.

61. Вивчити та відпрацювати комбінацію сценічного бою.

62. Контролювати своє м'язове напруження та знімати зайве напруження м'язів.

63. Добиватися точності рухів.

64. Дотримуватися та слідкувати за технікою безпечного виконання.

65. Слідкувати за дистанцією з партнером.

66. Розвивати відчуття партнеру.

67. Розвивати відчуття бою.

68. Правильно розподіляти себе у просторі.

69. Відчутти темпо-ритм бою.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

В учбовій дисципліні «Основи сценічного бою, фехтування» важливу роль грає процес формування технічних навиків. Тіло людини швидко запам'ятовує рух, неважливо, як його виконує – правильно чи ні. Якщо ні, починає формуватися погана звичка, що може призвести до технічної неточності, наприклад, до скорочення чи розширення дистанції, в результаті чого може статися справжнє поранення партнера чи, навпаки, партнери не зможуть дістати зброю один одного, що порушить ілюзію сценічного бою. Тому необхідно відразу при перших повтореннях в процесі навчання виконувати прийоми технічно правильно. Особливо це стосується боїв на палицях і з кинджалом, а також сценічного фехтування через наявність зброї, яка може бути дуже небезпечна при невмінні користуватися нею.

Створення якісної техніки сценічного бою або фехтування, так само як і будь-якої іншої техніки, вимагає від студента зосередженості, активної роботи свідомості, внутрішньої уяви, виконання завдання і, одночасно, контролю та аналізу – точно воно виконане чи ні. Це і є шлях створення навичку – правильного, точного, підсвідомого, автоматичного виконання.

Шлях створення технічної основи пластичного виконання елементів бою складається з наступних етапів: незручне стає зручним, зручне – звичним, звичне – легким, легке – своїм.

Щоб зрозуміти, чи сформувався навик, необхідно використовувати зміну напрямку, зміну швидкості виконання, зміну простору, де відбувається тренінг. Якщо технічний прийом, що вивчається на даному етапі, виконується правильно й при змінених умовах, можна вважати його здобутим.

Звертаю увагу, що у вивченні техніки сценічного фехтування запропонована така послідовність:

1. Вивчення техніки без зброї в учбовій та бойовій стійці.

2. Вивчення техніки зі зброєю в учбовій та бойовій стійці.

3. Вивчення прийомів в одну шеренгу.

4. Вивчення прийомів у дві шеренги (обличчям одне до одного).

Прийоми нападу та захисту в сценічних боях та фехтуванні спочатку виконуються на великій дистанції, а потім на середній. На середній дистанції потрібно добиватися синхронності дій. Проте, треба слідкувати, щоб дії атакуючого партнера та партнера, що захищається, виконувалися не водночас, оскільки втрачається момент неочікуваності, раптовості, який створює у глядача відчуття органічності та ілюзії справжнього бою.

Використовуючи неконтактний засіб тренінгу, необхідно виховувати м'язове відчуття партнера, що створює безпеку у виконанні. Для цього усі дії спочатку виконуються у помірному темпі, а потім в більш прискорених.

Відчуття бою виникає тоді, коли студент вже якісно володіє технікою, вірить у запропоновані обставини і перед ним постає акторське завдання. Основними умовами виникнення відчуття бою є:

- прискорення швидкості виконання;
- прояв характеру виконання;
- дотримання жанру вистави;
- прискорення внутрішнього напруження.

В процесі засвоєння техніки виникає і постійно зростає емоційність виконання. Проте вона руйнує техніку, якщо її було засвоєно на недостатньо високому рівні. І це визначається, по-перше, невмінням дотримувати дистанцію, по-друге, порушенням принципу неконтактності в діях партнерів, по-третє, відсутністю синхронності дій. Також порушення почуття міри, втрата контролю над власними діями в сцені бою та натуралізм сприймаються глядачами як жорстокість. Тому в момент виконання бою студент повинен постійно контролювати свої дії, виконуючи їх естетично та безпечно.

Якщо розглядати сценічне фехтування, то після засвоєння техніки треба починати працювати над фехтувальною фразою, яку можна вважати етюдом, а потім вже й над фехтувальною сценою. Так само відбувається робота над постановкою рукопашного бою або бою на палицях. При постановці етюд (або сцени) бою необхідно:

- поставити конкретні завдання, які б відображали певні думки та взаємовідносини партнерів;
- усвідомлено поєднати цілий ряд рухів з точки зору логіки, доцільності, відповідно до поставленого завдання.

Робота над композицією бойової сцени починається зі створення логічної схеми усіх прийомів, які будуть використані в бою на холодній зброї, на палицях або рукопашному бою. Успіх композиційної побудови будь-якого бою залежить від оригінальності задуму, якості технічного виконання та виразності дії.

При роботі над постановкою сценічного бою можна використовувати літературний, драматургічний матеріал, а також сценарії, кіносценарії, інсценіровки, мюзикли та етюди за власним задумом.

Постановка сценічного бою в уривках відрізняється складним розташуванням в обмеженому просторі, коли швидко та постійно змінюється темпо-ритм сценічної дії від запропонованих автором обставин; мізансцен, що вибудовані режисером, та від умов, що знезапче та неочікувано виникають у театрі під час репетицій, тренінгів та вистав.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кільк. годин
1	Тема 1. Мета, завдання дисципліни. Безпека.	–
2	Тема 2. Основні положення тіла.	4
3	Тема 3. Пересування.	8
4	Тема 4. Основні положення зброї.	6
5	Тема 5. Уколи і удари.	8
6	Тема 6. Захисти.	8
7	Тема 7. Атака у відповідь та захисти від неї.	6
8	Тема 8. Ухилення.	6
9	Тема 9. Повторні та подвійні атаки.	6
10	Тема 10. Фехтувальна фраза.	8
11	Тема 11. Сценічний рукопашний бій.	10
12	Тема 12. Сценічний бій зі зброєю (кинжал, палиця).	10
13	Тема 13. Етюдно-постановча робота.	40
	Разом	120

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

Оскільки учбового матеріалу дуже багато, а часу для відпрацювання дуже мало, основне навантаження для вдосконалення техніки лягає на самостійну роботу студента. Саме в ній перевіряється відповідальність студента, вміння працювати над собою та над створенням точного фізичного руху.

Головна мета самостійної роботи – це відпрацювання, вдосконалення технічного виконання вправ, доведення їх до автоматичного виконання з наступним підключенням мови та вокалу, а наприкінці – акторського завдання.

Студентові потрібно:

- якомога точніше запам'ятовувати техніку виконання рухів;

- чітко повторювати завдання через слово як постанова задач-команд для свого тіла;
- підключаючи внутрішній монолог та внутрішнє бачення, повторювати в думках техніку виконання рухів (в майбутньому – схему усієї вправи);
- обов'язково повторювати вправу практично, створюючи м'язову пам'ять на новий рух;
- правильно координувати рухи ніг та рук, добиваючись поступового збільшення темпу;
- виконувати вправу у різних темпах (повільному, помірному або у швидкому), зберігаючи заданий музичний метр та пластичний малюнок;
- вчитися відрізнити м'язові відчуття при правильному та неправильному виконанні рухів;
- контролювати м'язову напругу;
- при практичному виконанні намагатися побачити внутрішнім зором своє тіло;
- вчитися розподіляти себе у просторі і часі;
- вчитися безпечно виконувати складні елементи сценічного бою та фехтування;
- вміти побачити свою помилку та виправити її, добиваючись точного виконання.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Що таке «внутрішнє бачення»?
2. Чотирьохразове повторення завдання – як виконується і яка мета.
3. М'язова свобода – дати визначення; пояснити як вона напрацьовується.
4. Що означає «розподілити себе у просторі»?
5. Координація рухів – дати визначення, пояснити як її напрацювати.
6. Що таке «багатопланова увага»?
7. Пластичність – дати визначення; чим відрізняється від поняття «пластика».
8. Які основні положення тіла в бою?
9. Основні пересування в сценічному бою і як вони виконуються?
10. Що таке дистанція в бою і яка вона буває?
11. Що таке «пластична партитура»?
12. Як безпечно виконувати складні елементи?
13. Які основні положення тіла у фехтуванні?
14. Яка відстань між ногами у бойовій стійці?
15. Що таке «бойова лінія»?
16. Основні пересування у фехтуванні і як вони виконуються?
17. Як вірно тримати зброю у руках?
18. Назвати уколи і удари шпагою.

- 19.Що є підготовкою до нанесення уколів та ударів шпагою та як вони виконуються?
- 20.Назвати захисти шпагою та яку частину тіла і від чого захищають.
- 21.Атака у відповідь та захисти від неї.
- 22.Атака на зброю – техніка та безпека виконання.
- 23.Атака з зав'язуванням та захисти від неї.
- 24.Ухилення у фехтуванні.
- 25.Повторні та подвійні атаки.
- 26.Фехтувальна фраза – логіка її побудови.
- 27.Що означає «вибудувати логічну схему сценічного бою»?
- 28.Які навички допомагають в роботі над сценічним боєм?
- 29.Які елементи існують в бою на палицях?
- 30.Куди заборонено наносити удари і уколи в сценічному фехтуванні?
- 31.Як відбувається робота над постановкою бойових сцен?

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності опанувати пластичну техніку вправ та довести її до автоматичного виконання.

Студент повинен вільно орієнтується в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; безпомилково виконувати пластичний малюнок; координувати та контролювати м'язове напруження; правильно виконати всі практичні завдання; вміти самостійно відпрацьовувати техніку вправ; легко виконувати нові акторські завдання, не втрачаючи пластичної техніки виконання (зберігаючи встановлену техніку виконання).

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи сценічного бою, фехтування» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової кредиту та включає: а) систематичне відвідування занять; б) активність роботи на практичних заняттях; в) вчасне виконання завдань; г) успішні результати тренінгу, г) оцінки за відповіді на заняттях, д) оцінки за виконання усіх завдань самостійної роботи; е) якість виконання техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робочі програми	1-13
2	Силабус	1-13
3	Презентації (для дистанційних занять)	1-13
4	Аудиторія (спеціальний зал для занять)	1-13
5	М'які мати, більш жорсткі мати (татамі)	11-13
6	Дерев'яні палиці і кинджали	12, 13
7	Стіл та стільці	11-13
8	Шпаги, піхви для шпаг, рукавички, чоботи	2-10, 13
9	Фізична присутність партнерів (це групові заняття – до 10 студентів в одній групі)	1-13

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ Основна література

- уклад. Ігнат'єва Н. М. Комплексна система пластичного виховання актора: ритміка, основи сценічного руху, сценічне фехтування: програма та навч.-метод. матеріали для практик. занять та самоств. роботи студентів 1-4 курсів, галузь знань 02 "Культура і мистецтво", спец. 026 "Сцен. мистецтво", спеціалізація "Актор драм. театру та кіно", кваліфікація бакалавр / Н. М. Ігнат'єва. – Харків: ХДАК, 2017
- уклад.: В. Ю. Тополевський Основи сценічного руху, бою та фехтування: навч.-метод. посіб. для практик. занять та самоств. роботи студ. 2-4 курсів. Напрямок "Мистецтво" спец. "Театр. мистецтво" спеціалізація "Актор драм. театру та кіно"

освіт.-кваліфік. рівня "бакалавр" / В. Ю. Тополевський. – Х.: ХДАК, 2012

Допоміжна

3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. Київ : Мистецтво, 1987. 187 с.
4. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірка. Київ : Мистецтво, 1977. 244 с.
5. Брокетт О. Г. Історія театру : посібник. Львів : Літопис, 2014
6. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. Львів, 2005.
7. Гротовський Е. Театр. Ритуал. Перформер. Львів, 1999. 187 с.
8. Ігнат'єва, Н. М. Актор - практична професія // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених. (18-19 квіт. 2019 року) Харків : ХДАК, 2019. С. 239-240.
9. Ігнат'єва, Н. М. Значення акторської пластики в сучасному театрі // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених. (20-21 квіт. 2017 року) Харків : ХДАК, 2017. С. 185-186.
10. Ігнат'єва, Н. М. Значення жесту в театрі // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип. 63. С. 152-158.
URL: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.063.14>
11. Ігнат'єва Н. М. Тренінг у процесі занять зі сценічного руху // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. Харків, 2022. Вип. 76. С. 139-143.
URL: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.076.15>
12. Ігнат'єва, Н. М. Усвідомленість власного тіла - фундамент роботи над пластичною виразністю майбутнього актора // Соціально-гуманітарний вісник : зб. наук. пр. Харків, 2017. Вип. 16. С. 65-69.
13. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
14. Корифеї українського театру: Збірник / Упоряд., вступ., приміт. І. О. Волошина. – К.: Мистецтво, 1982. 309 с.
15. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
16. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с.
17. Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини / упоряд. і прим. М. Лабінського. Київ : Дніпро, 1988. 518 с.
18. Курбас Л. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський; за ред. М. Москаленко. Київ : Основи, 2001. 917 с.
19. Старостін Ю. Сценічний рух як складова професійної підготовки актора // Наук. вісн. Київ. нац. універ. театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ, 2019. Вип. 24. С.75-78. URL: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.24.2019.183908>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

Навчальне видання

ОСНОВИ СЦЕНІЧНОГО БОЮ, ФЕХТУВАННЯ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОП «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно»

Укладач:

Ігнат'єва Наталія Михайлівна, викладач

В авторській редакції

Комп'ютерний набір Н. Ігнат'єва

Комп'ютерна верстка

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК